

**INŽENJERSKA KOMORA CRNE GORE
SEMINAR O EUROKODOVIMA**

EN 1990 – ANEKSI

PRIPREMIO
Prof. dr Radomir Zejak

Podgorica, oktobar 2013. godine

PRETHODNE NAPOMENE

Prezentacija je pripremljena na osnovu izlaganja evropskih eksperata na Workshopovima iz oblasti implementacije jedinstvenih evropskih standarda za gra evinarstvo, kao i na osnovu prevoda autentinih teksta EN 1990 na crnogorski jezik i usvajanja nacionalno odre enih parametara.

Tekst radnog nacarta MEST EN 1990 i MEST 1990/NA na crnogorskom jeziku dat je na javnu raspravu .

Za usvajanje Evrokodova u zemljama EU jasno je definisana procedura, koje se generalno sastoji u slede em.

Nacionalni standardi kojima se uvode Evrokodovi sadrže kompletan originalni tekst odgovaraju eg Evrokoda (uklju uju i sve priloge – anekse), onako kako ga je objavio CEN (TC 250), kojem treba da prethodi stranica na kojoj se nalazi **nacionalni naslov** i **nacionalni predgovor**, a može da se doda i **nacionalni prilog**

UVOD

Radi kontinuiteta u izlaganju predmetne teme, ini se svrsishodnim ponoviti pregled Evrokodova sa brojem djelova, kao i dijagram koji pokazuje njihovu međusobnu vezu.

EN 1990, Eurocode : *Osnove projektovanja konstrukcija (1 dio)*;

EN 1991, Eurocode 1: *Dejstva na konstrukcije (10 djelova)*;

EN 1992, Eurocode 2: *Projektovanje betonskih konstrukcija (4 dijela)*;

EN 1993, Eurocode 3: *Projektovanje čeličnih konstrukcija (20 djelova)*;

EN 1994, Eurocode 4: *Projektovanje spregnutih čeličnih i betonskih konstrukcija (3 d.)*;

EN 1995, Eurocode 5: *Projektovanje drvenih konstrukcija (3 dijela)*;

EN 1996, Eurocode 6: *Projektovanje zidanih konstrukcija (4 dijela)*;

EN 1997, Eurocode 7: *Geotehničko projektovanje (2 dijela)*;

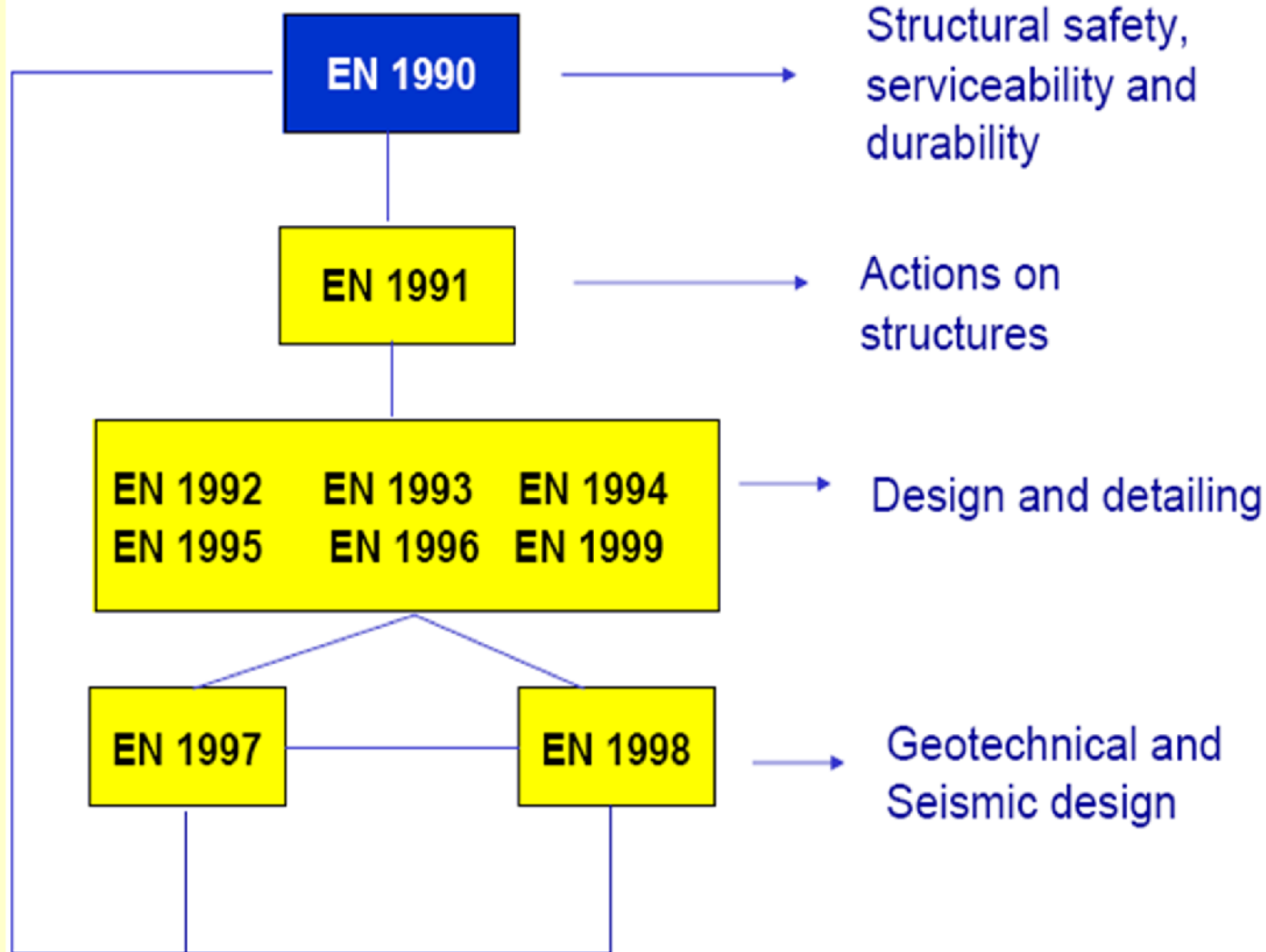
EN 1998, Eurocode 8: *Projektovanje objekata za zemljotresnu otpornost (6 djelova)*;

EN 1999, Eurocode 9: *Projektovanje aluminijskih konstrukcija (5 djelova)*.

Ovi EN – standardi na sveobuhvatan način pokrivaju osnove projektovanja, dejstva na konstrukcije, glavne konstrukcijske materijale, sva glavna polja konstrukorskog inženjerstva uključujući i široko područje raznih tipova objekata kao i građevinskih proizvoda. Pri tome se u EN 1990 navode **specifični objekti** koji se u ovim standardima za sada ne tretiraju, odnosno za takve objekte **“mogu biti neophodne drugačije odredbe od onih koje su date u EN 1990 do 1999”**.

VEZA EN

Linking of the Eurocodes

Slika 1. – Šematski prikaz suštinske veze Evrokodova

EN 1990

- EN 1990 pruža osnovne informacije, neophodne za projektovanje i izgradnju građevinskih konstrukcija, nezavisno od primijenjenih materijala, u cilju obezbjeđenja sigurnosti, upotrebljivosti i trajnosti objekata.
- Nacionalni prilog za EN 1990 daje alternativne postupke, vrijednosti i preporuke u pogledu klasa, sa napomenama koje ukazuju na to gdje se može izvršiti nacionalni izbor. Zbog toga i nacionalni standard kojim se uvodi EN 1990 treba da ima ovaj nacionalni prilog koji sadrži sve NDPs koji se primjenjuju u proračunu zgrada i inženjerskih građevinskih objekata u svakoj zemlji.

SADRŽAJ EN 1990

- Dio 1 : Opšte**
- Dio 2 : Zahtjevi**
- Dio 3 : Principi proračuna prema teoriji granich stanja**
- Dio 4 : Osnovne promjenljive**
- Dio 5 : Analiza konstrukcija i proračun potpomognut eksperimentalnim rezultatima – rezultati ispitivanja**
- Dio 6 : Dokaz po metodi parcijalnih koeficijenata sigurnosti**
- Prilog A(n) n : (1) Primjena na zgrade – (N) (2) Primjena za mostove – (N)**
- Prilog B : Upravljanje pouzdanošću u konstrukcija za građevinski objekat (I)**
- Prilog C : Osnove proračuna po metodi parcijalnih koeficijenata sigurnosti i analiza pouzdanosti (I)**
- Prilog D : Proračun potpomognut eksperimentom (I)**
- Bibliografija**

NACIONALNI IZBOR U EN 1990

Nacionalni izbor ograničen i dopušten je samo u ta no definisanim ta kama, kako je to navedeno u EN 1990 npr. za Prilog A1 – primjena za zgrade:

- A1.1(1),
- A1.2.1(1),
- A1.2.2, tabela A1.1,
- A1.3.1, tabele od A1.2(A) do (C),
- A1.3.1(5),
- A1.3.2, tabela A1.3,
- A1.4.2 (2).

PRILOZI – ANEXI

Prilog A1: (Primjena na zgrade) – obavezan je za primjenu i njime su, pored ostalog, definisane kombinacije dejstava, proraunske vrijednosti za stalna, promjenljiva i sluajna dejstva, koeficijenti sigurnosti kao i koeficijenti koji treba da budu korišeni u proraunu zgrada.

Tabela 1. – Eksploatacioni vijek

Kategorija proraunskog eksploatacionog vijeka	Indikativni proraunski eksploatacioni vijek (godina)	Primjeri
1	10	Privremene konstrukcije ¹⁾
2	10 do 25	Zamenljivi djelovi konstrukcije, na primjer, kranski nosa i, sekundarni nosa i kod akvadukta, ležišta, dilatacioni ureaji, drveni kolovoz kod pjeških mostova
3	15 do 30	Poljoprivredne i sli ne konstrukcije, vise i pješki mostovi sa drvenim kolovozom širine 2.0 m.
4	50	Konstrukcije zgrada, konstrukcije industrijskih objekata sa vijekom primjene tehnologije 50 godina i druge jednostavne konstrukcije, mostovi za prevoenje instalacija, pješke pasarele, mostovi na lokalnim putevima
5	100	Konstrukcije monumentalnih zgrada, mostovi, kao i konstrukcije inženjerskih građevinskih objekata ²⁾

¹⁾ Konstrukcije ili djelovi konstrukcija, koji mogu da se demontiraju sa izgledima da se ponovo koriste, ne treba da se razmatraju kao privremeni.

²⁾ Proraunski vijek trajanja za inženjerske građevinske objekte u okviru prilaza industrijskim kompleksima definiše se za svaki pojedina ni projekt.

Primjer 1:

(iz EN 1990, ta ka 2.3 – Prora unski eksploatacioni vijek).

MEST EN 1990 – PRILOG A1 – Primjena na zgrade

A1.1 – Predmet i podru je primjene

U nacionalnom prilogu može da se da uputstvo za koriš enje Tabele 2.1

MEST EN 1990 / NA – nacionalni prilog

Objekti 4 kategorije (dopunjeno opisom za 10 tipova objekata) npr.

5. me uregionalni i regionalni objekti vodosnabdijevanja i kanalizacije, postrojenja za pripremu vode za pi e kapaciteta preko 40l/s i postrojenja za pre iš avanje otpadnih voda u naseljima preko 15.000 stanovnika ili kapaciteta 40l/s.

Objekti 5 kategorije (dopunjeno opisom za 9 tipova objekata) npr.

4. centralna skladišta i/ili deponije za odlaganje opasnog otpada

...

Primjer 2:

(Iz EN 1990, ta ka 6.4.3 – Kombinacije dejstava)

A1.2 – Kombinacija dejstava,

MEST EN 1990 – PRILOG A1 – Primjena na zgrade

U okviru ta ke A1.2 – Kombinacija dejstava, preporu uje se kombinacija najviše dva promjenljiva dejstva

MEST EN 1990 / NA – nacionalni prilog

U okviru ta ke A1.2 – Uzimaju se u obzir sva dejstva koja mogu da deluju istovremeno, bez obzira na njihov broj. Odredbe u A1.2.1(1) i A1.2.1(3) ostaju nepromijenjene.

Primjer 3:

Tabela 2. – ψ koeficijenti

Dejstvo	$\psi_{\square}$	ψ_{∇}	ψ_{d}
Korisna opterećenja u zgradama, prema kategoriji (vidjeti EN 1991-1-1)			
Kategorija A: prostori za stanovanje i boravak	0,7	0,5	0,3
Kategorija B: poslovni prostori	0,7	0,5	0,3
Kategorija C: prostori za okupljanje ljudi	0,7	0,7	0,6
Kategorija D: trgovački prostori	0,7	0,7	0,6
Kategorija E: skladišni prostori	1,0	0,9	0,8
Kategorija F: saobraćajne površine, težina vozila ≤ 30 kN	0,7	0,7	0,6
Kategorija G: saobraćajne površine, 30 kN < težina vozila ≤ 160 kN	0,7	0,5	0,3
Kategorija H: krovovi	0	0	0
Opterećenja od snijega na zgrade (vidjeti EN 1991-1-3)*) Ovdje je ostavljena mogućnost izmjene			
za lokacije na nadmorskoj visini H > 1000 m	0,70	0,50	0,20
za lokacije na nadmorskoj visini H ≤ 1000 m	0,50	0,20	0
Opterećenja od vjetrova na zgrade (vidjeti EN 1991-1-4)	0,6	0,2	0
Temperatura (osim od požara) u zgradama (vidjeti EN 1991-1-5)	0,6	0,5	0

Prilog A2: (Primjena na mostove)

Prilog A2 je obavezan za primjenu i daje pravila i metode za uspostavljanje kombinacije dejstava za dokaze upotrebljivosti i dokaze grani nih stanja nosivosti (**izuzev za dokaz zamora**), sa preporu enim prora unskim vrijednostima za stalna, promjenljiva i slu ajna dejstva i koeficijente koji treba da se koriste u prora unima drumskih, pješa kih i željezni kih mostova. Ovaj Prilog se tako e primjenjuje za dejstva tokom izvo enja, date su tako e i metode i pravila za dokaze koji se odnose na pojedina grani na stanja upotrebljivosti koja ne zavise od vrste materijala.

Broj ta aka za koje je dopušten nacionalni izbor u ovom Prilogu je znatno ve i ($7+34=41$).

Pravila mogu biti nedovoljna za objekte kao što su:

- Mostovi ispod aerodromskih pista, mehanski pokretni mostovi, pokriveni mostovi, mostovi koji nose vodu i sl.
- Mostovi koji nose i drumski i željezni ki saobra aj, zajedno,
- Ostale građevinske konstrukcije koje nose optere enje od saobra aja

Primjer 1:

Iz EN 1990, ta ka 1.1 (3) – Predmet i podru ja primjene

MEST EN 1990 – PRILOG A2 – Primjena na mostove

A2.2.1 Opšte

(2) Kombinacije koje uklju uju dejstva koja su izvan podru ja primjene EN 1991 (npr. usled **slijeganja nakon miniranja**, posebna dejstva vjetra, vode, plutaju eg otpada, **poplava**, klizišta, **lavina**, požara i pritiska leda) treba da se definišu u skladu sa **EN 1990, 1.1(3)**.

MEST EN 1990 / NA – nacionalni prilog

Kombinacije koje uklju uju dejstva koja su izvan podru ja primjene EN 1991 **moгу da se definišu za pojedina ne projekte.**

Primjer 2:

Iz EN 1990, ta ka 3.2 (3) – Prora unske situacije

MEST EN 1990 – PRILOG A2 – Primjena na mostove

A2.2.2 Pravila kombinacija za drumske mostove

- (4) Optere enje od snijega ne mora da se kombinuje sa modelom optere enja 1 i 2 ili sa pripadaju om grupom optere enja g_{r1a} i g_{r1b} , osim ukoliko nije druga ije utvr eno za odre enu geografsku oblast.

NAPOMENA Geografske oblasti u kojima optere enja od snijega moraju da budu kombinovana sa grupama optere enja g_{r1a} i g_{r1b} u kombinacijama dejstava **moгу da budu utvr ena nacionalnim prilogom.**

MEST EN 1990 / NA – nacionalni prilog

Nema posebnih geografskih zona u kojima se optere enje od snijega kombinuje sa saobra ajnim optere enjem na drumskim mostovima.

Primjer 3:

MEST EN 1990 – PRILOG A2 – Primjena na mostove

A2.4.4.2.4 Poprečne deformacije i vibracije kolovozne konstrukcije mosta

(3) Prvi ton prirodne frekvencije božnih vibracija raspona ne treba da bude manji od f_{h0} .

NAPOMENA: Vrijednosti za f_{h0} mogu da se definišu u nacionalnom prilogu. Preporučena vrijednost je: $f_{h0} = 1,2$ Hz.

MEST EN 1990 / NA – nacionalni prilog

Primjenjuje se preporučena minimalna vrijednost za prvi ton prirodne frekvencije božnih vibracija: $f_{h0} = 1,2$ Hz. Kod nosa a sa jednim poljem, frekvencija f_h [Hz] prvog tona horizontalnih vibracija savijanja može se odrediti iz izraza : $f_h = 1/(2 \cdot \pi) \cdot (2c_h/M)^{0,5}$

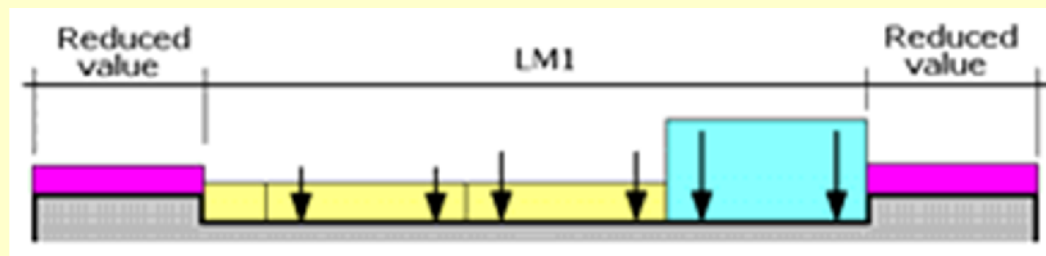
gdje su:

c_h [kN/m] ekvivalentna krutost opruge mostovske konstrukcije u horizontalnom pravcu,

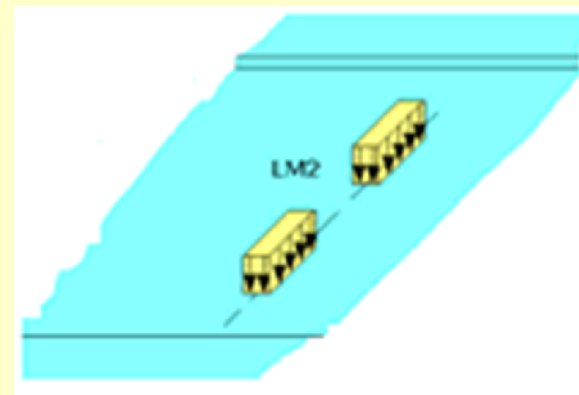
M [t] ukupna masa konstrukcije i kolovoza.

KOMBINACIJE DEJSTAVA – GRUPE

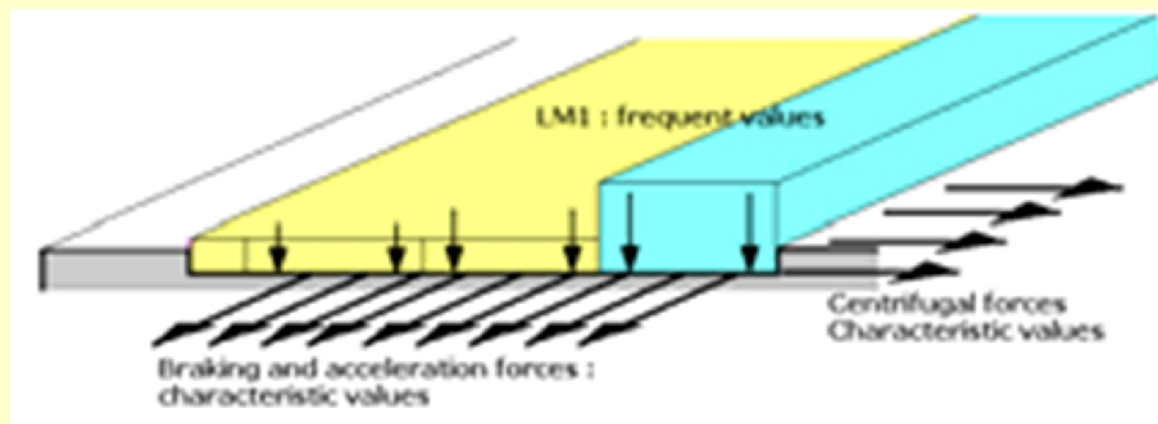
g_{r1a} :
LM1 + redukovana
(kombinacija) vrijednost od
pješaka i biciklista

g_{r1b} :
LM2 (single axle)

g_{r2} :
Karakteristi na vrijednost
horizontalnih sila,
esta vrijednost LM1

Slika 2. – Šematski prikaz kombinacije dejstava na mostu od saobraćaja

KOMBINACIJE DEJSTAVA – GRUPE

g_{r13} :
Dejstvo na pješa kim
stazama i biciklisti kim
trakama

g_{r4} :
LM2 (nagomilano
dejstvo – navala)

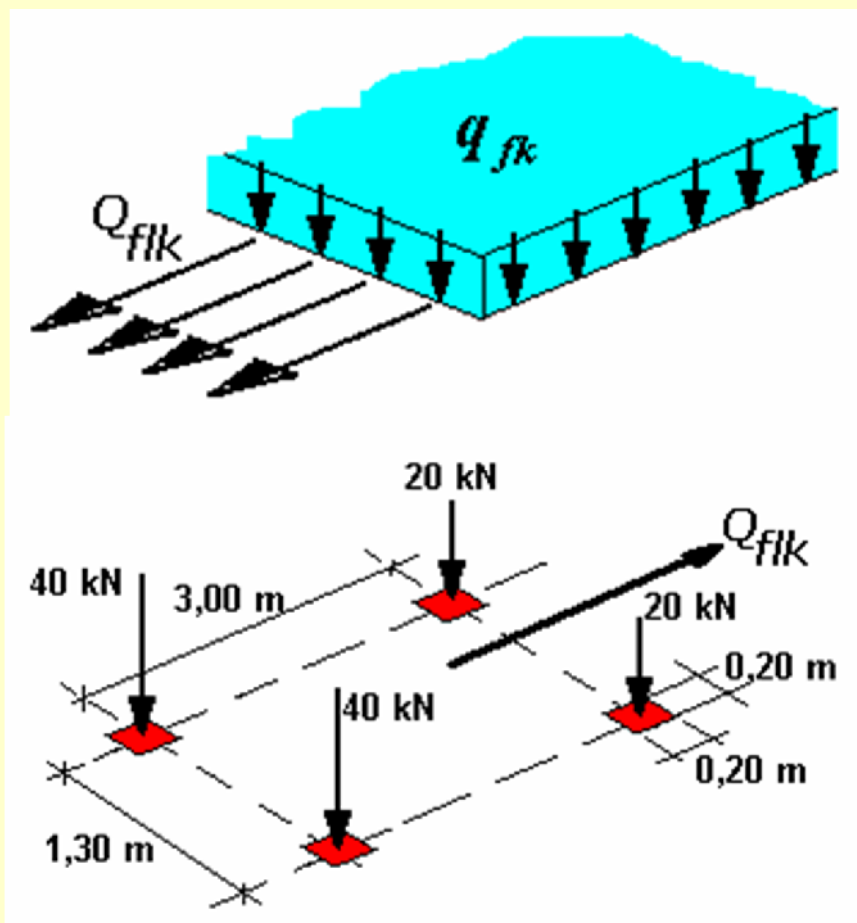
g_{r5} :
Specijalna vozila
(+ specijalni uslovi za normalan
saobra aj)

Slika 3. – Šematski prikaz kombinacije dejstava na mostu od saobra aja

KOMBINACIJE DEJSTAVA – GRUPE
PJEŠA KI MOSTOVI
EN 1991-2 – Groups of loads for footbridges

g_{r1} :
Grupa dejstva

g_{r2} :
Grupa dejstva

Slika 4. – Šematski prikaz kombinacije dejstava na pješa kim mostovima

OSTALI PRILOZI

Upotreba ostalih Priloga MEST EN 1990

Ovim nacionalnim prilogom se utvrđuje upotreba ostalih priloga standarda MEST EN 1990 na sledeći način:

Prilog B - informativan

Prilog C - informativan

Prilog D - informativan

PRILOZI B i C

Treba posebno napomenuti da su Evrokodovi rezultat dugogodišnjih iskustava i najnovijih istraživanja u oblasti građevinskog konstrukterstva i kao takvi predstavljaju inovativna i savremena dokumenta koja su bazirana na **dva ključna pristupa**:

- Teorija granica stanja, sa konceptom parcijalnih koeficijenata sigurnosti
- Teorija vjerovatnoće i matematičke statistike – probabilistički pristup;

EN1990 – Basis of Structural Design

Annex B – Reliability Differentiation

Annex C – Reliability Theory

**Prilog B: Upravljanje pouzdanošću u
(različiti nivoi pouzdanosti)**

**Prilog C: Osnove za proračun po metodi parcijalnih koeficijenata
(teorija vjerovatnoće)**

PRILOG B

Prilog B: Upravljanje pouzdanoš u

EN 1990 predstavlja prvi zbornik pravila, koji prihvata mogućnost uspostavljanja razlika u pouzdanosti i predviđa upravljanje i ocjenu različitih nivoa pouzdanosti.

Ustanovljavanje razlika u pouzdanosti uključuje mjere koje se odnose na socialno – ekonomsku optimizaciju resursa, sa kojima se mora računati pri građenju, imajući na umu sve moguće negativne posljedice usled grešaka, kao i cijenu koštanja građenja.

Izbor nivoa pouzdanosti za konkretnu konstrukciju zavisi od sledećih faktora: mogućnost (vjerovatnoća) pojave uzroka i / ili mogućnost dostizanja granice stanja; moguće posljedice usled greški koje mogu proizvesti rizik po život, zdravlje i potencijalne ekonomske gubitke; nedovoljna percepcija javnog mnjenja, socijalni i ekološki uslovi na konkretnoj lokaciji; troškovi i procedure neophodne za smanjivanje rizika od neuspjeha.

Kvantifikacija nivoa pouzdanosti

- Glavni instrumenti prema **EN 1990** za različite nivo pouzdanosti su:
  - - uvođenje koeficijenta različite pouzdanosti β ,
  - - modifikovanje parcijalnih koeficijenata sigurnosti γ ,
  - - uvođenje različitih nadzornih službi,
  - - inspekcija tokom gradnje,
- **Prilog C: Osnove za proračun po metodi parcijalnih koeficijenata**
- **ANALIZA POUZDANOSTI**
- Ovaj aneks sadrži informacije i teorijsku podlogu za metodu parcijalnih koeficijenata i za proračun uz korišćenje rezultata ispitivanja, a relevantan je za upravljanje pouzdanošću.

JEDNOSTAVAN PRIMJER

KONZOLA

- Mehani ki model
- Stati ki model
- Dinami ki model
- Inženjerska procjena
- Robusnost
- Sistem kontrole kvaliteta

Slika 5. – Slikoviti primjer

Definicija klasa prema posledicama

Tabela 3. – Klase prema posledicama rizika

Klasa prema posledicama	Opis	Primjeri zgrada i inženjersko gra evinskih objekata
CC3	Velike posledice za gubitak ljudskih života, <i>ili vrlo velike</i> ekonomske i socijalne posledice, ili posledice po sredinu	Tribine, javne zgrade kod kojih su posledice loma velike (na primjer koncertna dvorana)
CC2	Srednje posledice za gubitak ljudskih života, zna ajne ekonomske i socijalne posledice, ili posledice po sredinu	Stambene i administrativne zgrade, javne zgrade kod kojih su posledice loma srednje (na primjer administra- tivna zgrada)
CC1	Male posledice za gubitak ljudskih života, kao <i>i male ili zanemarljive</i> ekonomske i socijalne posledice, ili posledice po sredinu	Poljoprivredne zgrade u koje ljudi normalno ne ulaze (na primjer zgrade za skladištenje), staklene bašte

Diferenciranje preko indeksa pouzdanosti

Tabela 4. – Indeks pouzdanosti

Klasa prema pouzdanosti	Najmanje vrijednosti za	
	Referentni period od 1 godine	Referentni period od 50 godina
RC3	5,2	4,3
RC2	4,7	3,8
RC1	4,2	3,3

Diferenciranje preko mjera koje se odnose na parcijalne koeficijente

Tabela 5. – Koeficijen za dejstva

K_{FI} koeficijent za dejstva	Klasa prema pouzdanosti		
	RC1	RC2	RC3
K_{FI}	0,9	1,0	1,1

Diferenciranja prema pouzdanosti mogu da se sprovedu i preko parcijalnih koeficijenata za nosivost γ_M . Me utim, to se obi no ne koristi. Izuzetak je kod dokaza zamora (vidjeti EN 1993).

Diferenciranje prema reviziji projekta

Tabela 6. – Revizija

Nivoi revizije projekta	Karakteristike	Najmanji preporučeni zahtjevi za kontrolu projekta, crteža i specifikacija
DSL3 odgovara RC3	proširena revizija	kontrola trećeg lica: kontrolu sprovodi organizacija, različita od one koja je pripremila projekat
DSL2 odgovara RC2	normalna revizija	kontrolu sprovode lica različita od onih koja su originalno odgovorna, a u saglasnosti sa procedurama organizacije
DSL1 odgovara RC1	normalna revizija	samokontrola: kontrolu sprovodi lice koje je pripremio projekat

Nadzor u toku izvođenja

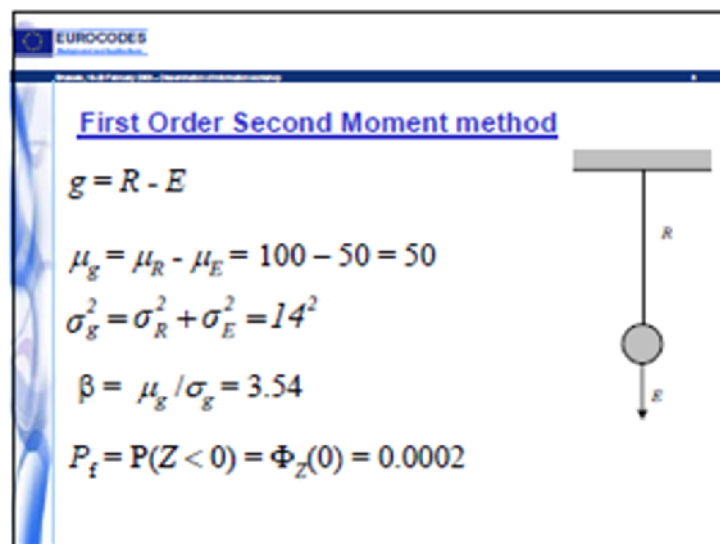
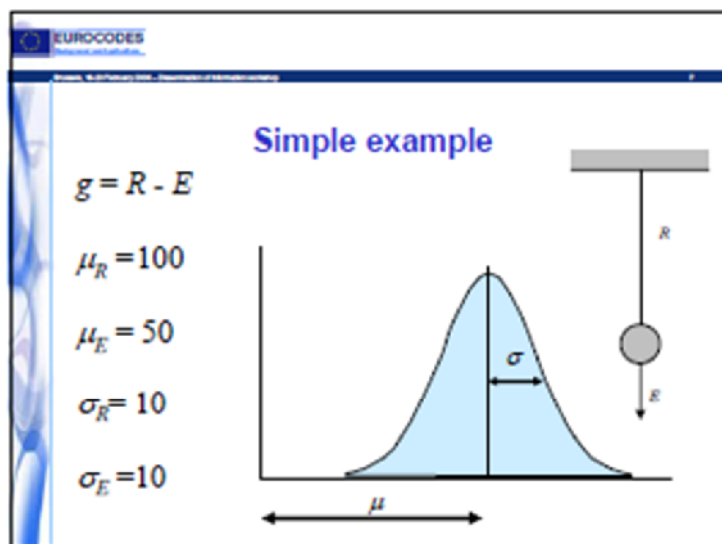
Tabela 7. – Inspekcijske kontrole

Nivoi nadzora	Karakteristike	Zahtjevi
IL3 odgovara RC3	prošireni nadzor	nadzor trećeg lica
IL2 odgovara RC2	normalan nadzor	nadzor u saglasnosti sa procedurama organizacije
IL1 odgovara RC1	normalan nadzor	samonadzor

Prilog C: Osnove za proračun po metodi parcijalnih koeficijenata

ANALIZA POUZDANOSTI

Ovaj Prilog sadrži informacije i teorijsku podlogu za metodu parcijalnih koeficijenata i za proračun uz korišćenje rezultata ispitivanja, a relevantan je za upravljanje pouzdanošću.

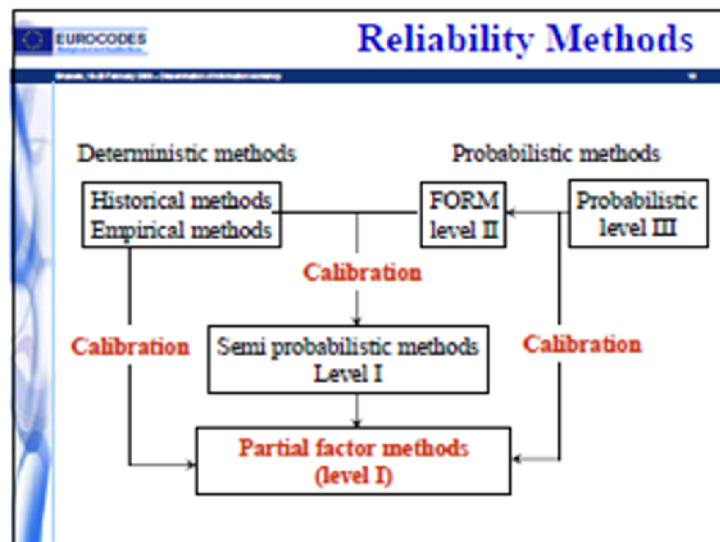

EUROCODES

Reliability index β

β	1.3	2.3	3.1	3.7	4.2	4.7
$P(F) = \Phi(-\beta)$	10^{-1}	10^{-2}	10^{-3}	10^{-4}	10^{-5}	10^{-6}

Probability of Failure = $\Phi(-\beta) \approx 10^{-\beta}$

**Ciljni indeks pouzdanosti
za klasu RC2 konstrukcijskih elemenata¹⁾**

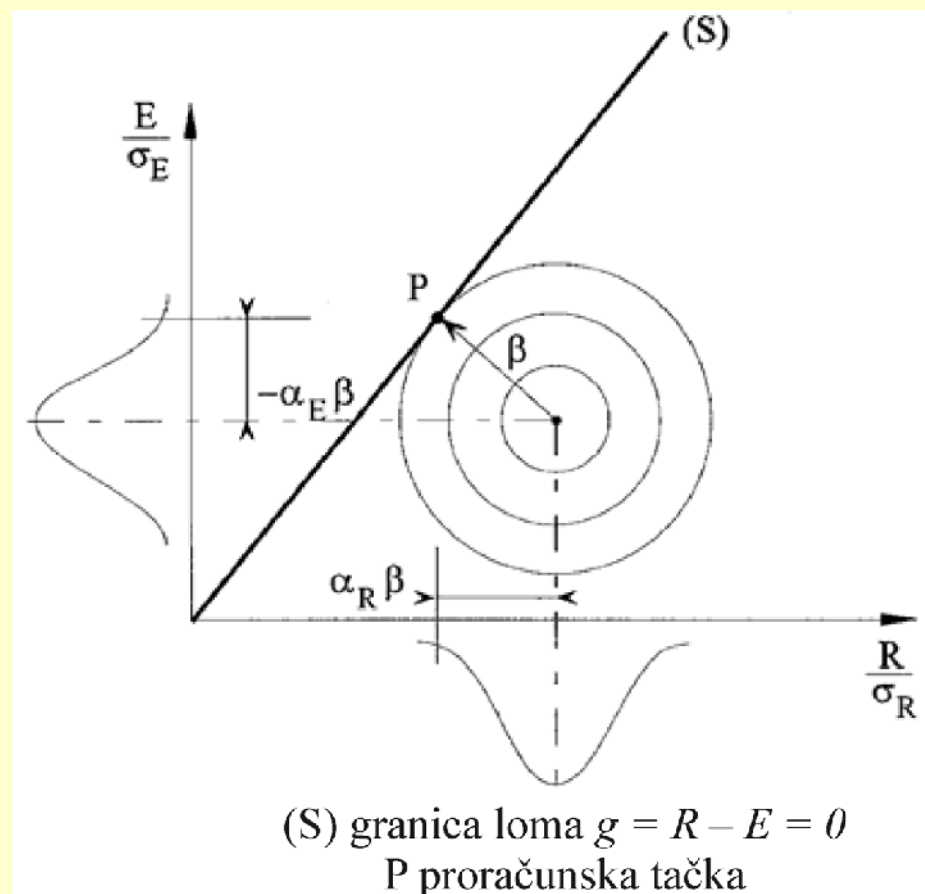
Tabela 8. – Indeks pouzdanosti

Grani no stanje	Ciljni indeks pouzdanosti	
	1 godina	50 godina
Nosivosti	4,7	3,8
zamora		1,5 do 3,8 ²⁾
upotrebljivosti (nepovratno)	2,9	1,5

¹⁾ Vidjeti Prilog B.

²⁾ Zavisi od stepena mogu nosti kontrole, mogu nosti popravke i tolerancije ošte enja.

Pristup za kalibraciju prora unskih vrijednosti

Slika 6. – Prora unska ta ka i indeks pouzdanosti za normalnu raspodjelu

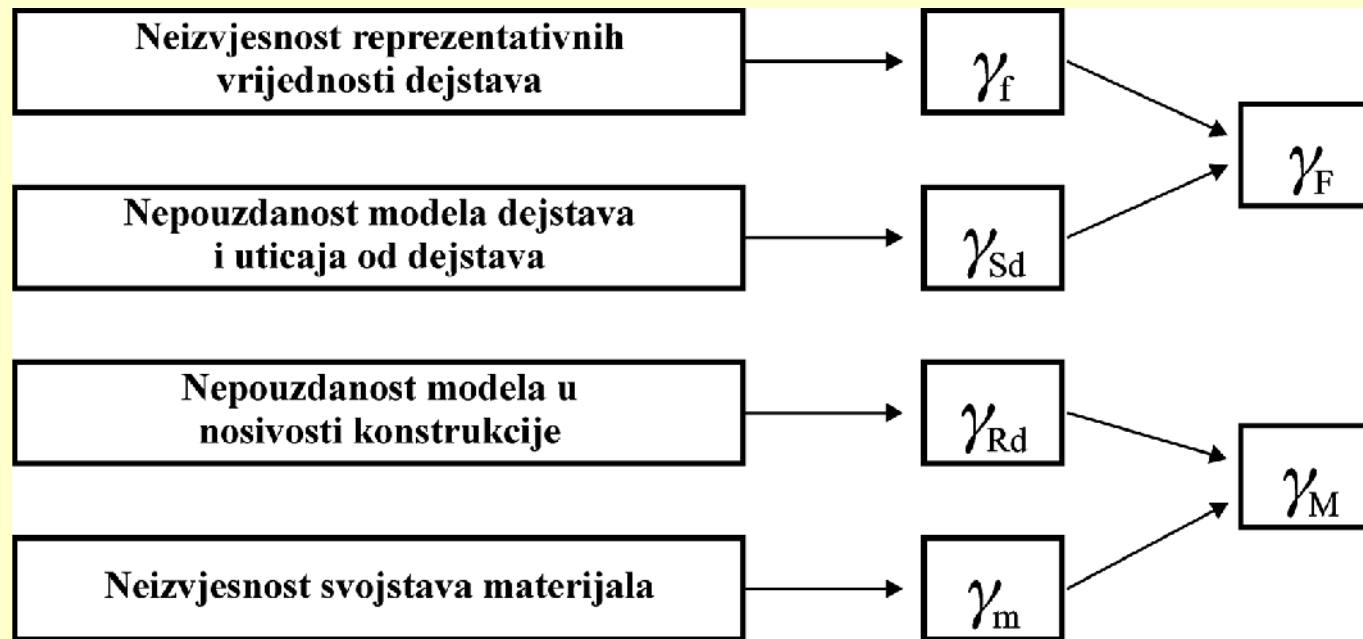

Teorijske funkcije raspodjele slučajne promjenljive

Tabela 9. – Proraunske vrijednosti za različite funkcije raspodjele

Raspodjela	Proraunske vrijednosti
Normalna	$\mu - \alpha \quad \beta \quad \sigma$
Lognormalna	$\mu \exp(-\alpha \beta)$, za $V = \sigma^2 / \mu^2 \approx 0,2$
Gumbel	<div style="text-align: center;"> 1 $u - \frac{1}{a} \ln\{-\ln \Phi(-\alpha\beta)\}$ </div> <p>gdje je,</p> $u = \mu - \frac{0.577}{a}; \quad a = \frac{\sigma}{\sqrt{6}}$

Parcijalni koeficijenti u EN 1990 – veza

Slika 7. – Šematski prikaz veze parcijalnih koeficijenata

Prilog D: Prora un potpomognut eksperimentom – rezultati ispitivanja –

MEST EN 1990

SECTION 5 – STRUCTURAL ANALYSIS AND DESIGN ASSISTED BY TESTINGŽ

5.1 STRUCTURAL ANALYSIS

5.1.1 Structural modelling

5.1.2 Static actions

5.1.3 Dynamic actions

5.1.4 Fire design

5.2 DESIGN ASSISTED BY TESTING

Prora un gra evinskih konstrukcija može biti baziran i na rezultatima ispitivanja, i to obi no u situacijama kada nijesu na raspolaganju adekvatni prora unski modeli, ako treba koristiti veliki broj sli nih elemenata, kao i za potvr ivanje pretpostavki usvojenih u prora unu. Koriš enje teorije vjerovatno e i statistike je svrsishodno.

Uputstva za korišćenje rezultata eksperimenta

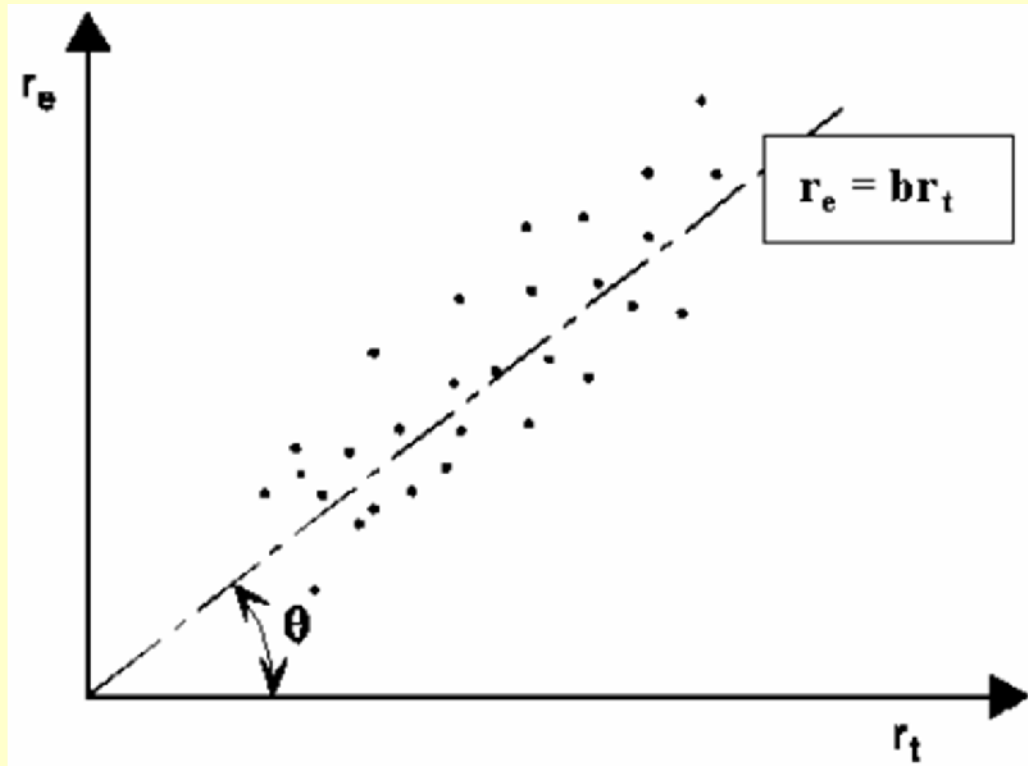
- **Vrste ispitivanja**
- **Priprema i planiranje eksperimenata**
- **Određivanje proračunskih vrijednosti**
- **Opšti principi statističkih vrednovanja**
- **Statističko određivanje pojedinog svojstva**
- **Statističko određivanje modela nosivosti**

Standardni postupak vrednovanja (Metoda a) - procedura -

Korak 1: Razvijanje proračunskog modela za teorijsku nosivost r_t
preko funkcije nosivosti:

$r_t = g_{rt}(\underline{X})$ – treba da obuhvati sve relevantne osnovne promjenljive $\underline{X}$;

Korak 2: Upoređivanje eksperimentalne r_e i teorijske vrijednosti r_t ;

Slika 8. – Dijagram $r_t - r_e$

Standardni postupak vrednovanja (Metoda a) - procedura -

Korak 3: Usvajanje korekcionog koeficijenta metodom “najmanjih kvadrata”;

Korak 4: Procjena koeficijenta varijacije;

Korak 5: Analiza kompatibilnosti i primjena specijalne tehnike aproksimacije funkcije zavisnosti;

Korak 6: Određivanje koeficijenta varijacije osnovnih promjenljivih $V_{(Xi)}$;

Korak 7: Određivanje karakteristične vrijednosti r_k nosivosti .

Standardni postupak vrednovanja (Metoda b) - procedura -

Postupak je isti do Koraka 7, koji je adaptiran preko zamjene karakterističnog koeficijenta fraktila k_n sa opšteprihvatanim $k_{n,d}$ za normalnu raspodjelu koji je pomnožen koeficijentom $\alpha_R=0.8$, za dobijanje proračunske vrijednosti r_d za nosivost.

Korišćenje dodatnih prethodnih saznanja (uprosjeni postupak sa koeficijentom redukcije η_k)

Tabela 10. – Koeficijent redukcije

Koeficijent varijacije V_r	Koeficijent redukcije η_k	
	Za 1 ispitivanje	Za 2 ili 3 ispitivanja
0,05	0,80	0,90
0,11	0,70	0,80
0,17	0,60	0,70

ZAKLJUČCI

❑ **Prilozi A1 i A2 u EN 1990** daju pravila i metode za određivanje mjerodavnih kombinacija opterećenja, kao i preporučene vrijednosti tih opterećenja i ψ koeficijente za proračun zgrada i mostova, a koji su obavezni za primjenu.

❑ **Prilozi B i C u EN 1990** daju dodatna uputstva za upravljanje pouzdanošću u elementarne osnove teorije vjerovatnoće i matematičke statistike kao podlogu za primjenu metode parcijalnih koeficijenata u teoriji granitnih stanja.

❑ **Prilog D u EN 1990** daje mogućnost potvrde ali i oplemenjavanja odgovarajućih proračunskih modela konstrukcija koji se zasnivaju na ustanovljenoj i opšte prihvaćenoj inženjerskoj teoriji i praksi.

❑ **Nacionalni prilog u MEST EN 1990** je dosta formalizovan u smislu davanja odgovarajućih uputstava i sugestija. Pri tome se određivanje NDPs uglavnom prenosi na ostale Eurokodove od EN 1991 do EN 1999, a posebno u dijelu definicije i usvajanja promjenljivih dejstava koja zavise od lokalnih klimatskih uslova i stepena seizmičnosti.

Slika 9. – Prilog za utisak o različitosti NDPs

Website:

<http://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/>

služi kao platforma Evropske komisije za diseminaciju treninga i informativnog materijala, uključivo informisanje o događajima i aktivnostima iz domena treninga i to kako na nacionalnom tako i na Evropskom nivou.

HVALA !